

EDITORIAL**Comitè Editorial de SVMMA**e-mail: revistasvmma.ircvm@ub.edudoi: [10.1344/Svmma2019.14.1](https://doi.org/10.1344/Svmma2019.14.1)

Des de fa ja uns quants anys, la utilització d'eines digitals en l'àmbit de les humanitats és un fet inqüestionable. Molt lluny queden aquells pioners que, pels volts del canvi de mil·lenni, experimentaven amb les possibilitats ofertes per un programari limitat que requeria d'un treball gairebé artesanal, si el comparem amb el d'avui en dia. Poc a poc les eines digitals s'han anat obrint camí dins el camp de les humanitats i actualment resulta difícil trobar un sol projecte de recerca en el que no hi tinguin un paper destacat i el mateix succeeix en l'àmbit de la docència i, molt especialment en la difusió i ús social dels resultats de la nostra recerca.

No és aquí el lloc on passar llista dels programaris i aplicacions més utilitzats ni de les seves aportacions en determinats camps del coneixement humanístic. De fer-ho, segur que ens en deixaríem més d'un, ja que la diversitat de les nostres disciplines ens ha portat a implementar molts i diversos recursos digitals, cercant sempre el que millor s'adapta a les nostres necessitats.

Tampoc creiem necessari presentar casos concrets de projectes, iniciatives, equips o persones que han apostat per les eines digitals, ni seleccionar aquells que ens semblen més espectaculars o innovadors.

La nostra reflexió més aviat té relació amb la forma com, dins l'àmbit de les humanitats, estem construint el coneixement del futur a través de les eines digitals, quins han estat els protagonistes d'aquesta primera fase de digitalització del coneixement humanístic, qui haurà de continuar aquesta tasca i amb quins criteris.

El més veterans van construir el seu pensament a partir de lectures diverses, des dels clàssics fins als textos més innovadors que, partint dels clàssics aportaven una nova visió dins de cada una de les nostres disciplines. Alguns dels veterans els va costar adaptar-se a l'onada digital que ens ofegava amb una burocràcia informatitzada l'esglaió més bàsic de la qual fou i continua sent el correu electrònic. Altres van aconseguir seguir el ritme imposat per les TIC amb dificultats, tot reivindicant l'analògic com a recurs imprescindible pel desenvolupament del coneixement humanístic. Els més agosarats van optar per llençar-se en mans de les llavors anomenades "noves tecnologies" fins a convertir-les, en molts casos, en l'objectiu principal de les seves actuacions – els mitjans convertits en les finalitats-. Uns i altres, però, gaudien d'un columna vertebral de

la seva formació com a humanistes, fonamentada en la lectura, la qual cosa els donava una base sòlida sobre la que incorporar les TIC amb criteri i capacitat analítica, evolucionar en el seu ús i dotar els recursos digitals de continguts que enllaçaven amb el coneixement humanístic global, forjat en la cultura occidental al llarg de mil·lennis.

Les generacions intermèdies han aportat una dosi important d'atreviment, incorporant més eines digitals i concebant l'activitat docent, investigadora i divulgadora, des de la perspectiva digital. La seva proximitat a la generació dels veterans, els ha permès comprendre la importància de la lectura i la formació a partir del coneixement acumulat i el treball conjunt i col·laboratiu ha donat uns resultats impensables fa tan sols unes dècades.

Tot sembla indicar un futur prometedor per les disciplines humanístiques, si no fos perquè des de fa uns anys comencem a detectar alguna cosa que no acaba d'anar del tot bé. Els joves que actualment s'incorporen a les universitats, són nascuts dins del segle XXI. La seva formació de base cada vegada s'allunya més de la lectura de textos llargs i complexos i s'assenta en les frases curtes, sintètiques, fins i tot en consignes breus, contundents i, sobretot, simples. El món digital és el seu entorn d'aprenentatge habitual al qual hi han accedit sense la necessitat de cap reflexió prèvia. Una conversa amb ells sobre qualsevol tema d'estudi ens revela una manca de solidesa preocupant, que també es detecta en els seus treballs tant escrits com orals. Diríem que constantment estan descobrint el que en català anomenem "la sopa d'all", com si el coneixement comencés en ells i abans no hi hagués res. Es trenca així el progressiu avenç del coneixement humanístic fonamentat en allò que van dir i fer els nostres predecessors. Ara tot comença a la xarxa, tot ha de ser immediat, res no cal planificar, no hi ha temps per llegir textos llargs i complexos, no hi ha temps per reflexionar, la consigna ho sintetitza tot.

Sovint, però, es rumoreja que en els centres on es formen les elits del futur, sí que es llegeix, i es llegeix molt. Si això és així, potser hem de començar a pensar que la digitalització del món va dirigida a mantenir a bona part de la societat distreta i contenta, mentre que les elits disposen de coneixements més sòlids que els permeten dirigir el món. Els universitaris humanistes ja en tenen prou amb una cultura digital poc complexa, de fet ja són uns privilegiats perquè accedeixen a un coneixement més elaborat que aquells que tan sols arriben a plataformes digitals de sèries i a videojocs alienants.

En cap cas podem dubtar de la magnífica oportunitat que ens ofereixen les eines digitals per al desenvolupament del coneixement humanístic, sempre que siguem conscients que no són res més que eines i que l'ús que en fem depèn exclusivament de nosaltres. Potser ens convindria reflexionar sobre com les hem d'utilitzar i com revertim els efectes negatius que poden tenir dins les nostres àrees de coneixement. Ara es fa més necessari que mai incentivar la lectura de textos llargs i complexos, i per a això hem d'aconseguir dotar de continguts les TIC per tal de

convertir-les en les nostres aliades. El repte, doncs, consisteix en aconseguir l'equilibri entre l'enorme potencial de les eines digitals i l'aportació de qualitat de les analògiques, aprofitar allò de positiu que unes i altres ens ofereixen per avançar en la recerca, la formació i la difusió de les humanitats. Qualsevol pas que es faci en aquesta direcció contribuirà al manteniment de la columna vertebral del nostre coneixement, crític, reflexiu, analític, i capaç de mantenir alerta a la societat per tal d'evitar, definitivament, la degradació de la nostra herència cultural.

